

บันทึก

เรื่อง การให้บำนาญพิเศษแก่บุตรของทหารและข้าราชการ

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งไปโดยหนังสือ ที่ ๓๑๘๗/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๖ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาที่กระทรวงการคลังหรือมา ดังต่อไปนี้

เนื่องจากพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทั้งทหารและพลเรือน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้บำนาญพิเศษแก่บุตรของทหารและข้าราชการผู้ประสบอันตรายหรือถูกประทุษร้ายถึงตายเพราะเหตุปฏิบัติราชการในหน้าที่ด้วย ปัญหาที่ว่า การเป็นบุตรของบุคคลซึ่งทำการสมรสกันภายหลังใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ และไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายนั้น ถ้าศาลได้สั่งให้เป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดาภายหลังที่บิดาได้ตายไปแล้ว บุตรนั้นจะควรได้รับบำนาญพิเศษอันเกิดจากการที่บิดาได้ตายเพราะเหตุปฏิบัติหน้าที่ราชการเพียงไรหรือไม่ อย่างไร

กระทรวงการคลังเข้าใจว่า เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญมีความมุ่งหมายที่จะให้บำนาญพิเศษแก่บุตรของผู้ตายในกรณีดังกล่าวนี้ด้วย เพราะพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญนั้นได้บัญญัติให้ผู้ที่อยู่ในอุปการะของผู้ตาย หรือที่มีอุปการะแก่ผู้ตายได้รับบำนาญพิเศษด้วย ในเมื่อผู้ตายไม่มีบิดามารดาบุตรภรรยา ซึ่งแม้แต่เป็นบุคคลอื่นยังอยู่ในลักษณะที่ควรได้รับอำนาจพิเศษ บุตรตามคำพิพากษาของศาลก็ควรจะได้รับบำนาญพิเศษยิ่งกว่า ดังนั้น ปัญหาจึงมีเพียงว่า จะได้รับตั้งแต่วันใดจึงจะเป็นการถูกต้องตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาปัญหานี้พร้อมด้วยผู้แทนกระทรวงการคลังและผู้แทนกระทรวงกลาโหมแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖ บัญญัติว่า

“การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายมีผล

(๑)

(๒)

(๓) ถ้ามีคำพิพากษาว่าเป็นบุตร ให้มีผลนับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด....”

จากบทบัญญัติข้างบนนี้ เห็นได้ชัดว่า บุตรที่เกิดจากหญิงและชายซึ่งมิได้ทำการสมรสและจดทะเบียนตามกฎหมาย กล่าวคือบุตรอันมิชอบด้วยกฎหมายนั้น คงมีสภาพเช่นนั้นอยู่ตลอดเวลาที่ยังมิได้มีคำพิพากษาหรือมีการจดทะเบียนว่าเป็นบุตรอันชอบด้วยกฎหมาย ต่อเมื่อมีคำพิพากษาว่าเป็นบุตรอันชอบด้วยกฎหมายและคำพิพากษานั้นถึงที่สุดแล้ว บุตรนั้นจึง

จะมีสิทธิต่างๆ ในฐานะที่เป็นบุตรอันชอบด้วยกฎหมายเพียงตั้งแต่วันคำพิพากษานั้นถึงที่สุดเท่านั้น เพราะฉะนั้น ในปัญหาที่หารือไป บุตรจึงไม่ใช่บุคคลที่มีสิทธิจะได้รับบำนาญพิเศษตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญ พ.ศ.๒๔๘๒ (พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญราชการฝ่ายพลเรือน มาตรา ๒๗ วรรคสี่ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญทหาร มาตรา ๒๕ วรรคห้า) เพราะในขณะที่สิทธิบำนาญพิเศษเกิดขึ้นนั้น บุตรนั้นยังหาชีวิตที่จะได้รับไม่ แม้จะได้คำพิพากษาว่าเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายภายหลังที่สิทธิบำนาญพิเศษเกิดขึ้นแล้ว (คือภายหลังที่บิดาตาย) ก็ดี บุตรนั้นก็หาไม่มีสิทธิไม่.

(ลงชื่อ) เดือน บุญนาค

(นายเดือน บุญนาค)

เลขาธิการ.

คณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๔๘๖

หมายเหตุ คณะกรรมการกฤษฎีกาขอเสนอให้ทราบด้วยว่า มีคำพิพากษาที่ ๗๗๓/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๔๘๕ ระหว่างนาง"ผ่อง" มารดา ผู้ปกครองเด็กชายผู้เยาว์ โจทก์ นายฉิ่ง เวสพันธุ์ จำเลย ซึ่งโจทก์ฟ้องขอให้เด็กชายบุญฉิมมีชื่อรับมรดกในร่วมกับจำเลยๆ ให้การว่าบิดามารดาเด็กชายบุญฉิมมิได้จดทะเบียนการสมรส เด็กชายบุญฉิมจึงไม่มีสิทธิรับมรดก ศาลตีการวินิจฉัยว่า

"ตามที่โจทก์จำเลยรับกันตามรายงานพิจารณา.....นั้น ไม่มีข้อไหนแสดงว่าเด็กชาย"บุญฉิม" มิได้เป็นบุตรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของนายฉำ

ตรงกันข้าม ในใบคำขอรับมรดกซึ่งจำเลยยื่นต่อเจ้าพนักงานที่ดินและโลหะศีล จำเลยได้แจ้งว่า นายผ่องกับเด็กชายไม่รู้จักชื้ออายุประมาณ ๓ ปี (ซึ่งต้องหมายถึงเด็กชายบุญฉิม) เป็นภรรยาและบุตรนายฉำ

เมื่อคดีได้ความดังนี้ ก็ต้องฟังว่าเด็กชายบุญฉิมเป็นบุตรอันชอบด้วยกฎหมายของนายฉำ และมีสิทธิรับมรดกของบิดาได้"

คำพิพากษานี้จึงแสดงให้เห็นเป็นทำนองว่า บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น แม้จะมีได้มีการจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนรับเป็นบุตร อันเป็นความเห็นที่ไม่สอดคล้องความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังที่ได้เสนอมาข้างบน